

Aleg. 82.

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie uwolnienia od niepaństwowych dodatków do podatków domów przeznaczonych na pomieszkania dla robotników, które z mocy ustawy państwowej z 9. lutego 1892 uwolnione będą od państwowych podatków.

Wysoki Sejmie!

Ustawą państwową z dnia 9. lutego 1892 (Dz. u. p. cz. XVI. Nr. 37 z r. 1892) uwolnione zostały na lat 24 od państwowego podatku domowo-czynszowego tudzież od podatku według §. 7. ustawy z 9. lutego 1882 (Dz. u. p. Nr. 17) nałożonego na domy wolne od podatku czynszowego, wszelkie budynki, które będą wystawione w tym celu, aby robotnikom dostarczyło zdrowych i tanich pomieszkań.

Ustawa ta, którą w polskim przekładzie załączamy, postanawia w §. 1., iż to uwolnienie domów robotniczych od podatków państwowych wejdzie w życie „tylko w tych królestwach i krajach, w których wymienionym nowym budynkom ustawodawstwo krajowe przyzna także uwolnienie od wszelkich dodatków krajowych i powiatowych, tudzież зниżenie dodatków gminnych do wymienionych podatków państwowych na cały czas trwania uwolnienia od podatków państwowych“.

W ten sposób wejście w życie ustawy państwowej jest zależnem od wydania odpowiedniej ustawy krajowej.

Wydział krajowy jest przekonany, iż jest obowiązkiem ustawodawstwa krajowego z wydaniem ustawy krajowej pospieszyć i w ten sposób umożliwić wykonanie państwowej ustawy, o której mowa.

Kwestya pomieszkań dla robotników tworzy jedno z najważniejszych zagadnień sprawy polepszenia doli klas pracujących. Jest rzeczą powszechnie wiadomą, że robotnik mieszka najgorzej i najdrożej.

Gdy według skrętnie zbieranych dat statystycznych, zwłaszcza w Niemczech, czynsz najmu za pomieszkanie w średniej warstwie ludności wynosi najwyżej $\frac{1}{3}$ część (20%) całorocznego budżetu, to u robotników wynosi on z reguły $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{3}$ (25 do 33%) a często i większą część całorocznego dochodu robotnika.

Tak wielką część swego zarobku z uszczerbkiem innych najniezbędniejszych potrzeb, nie mówiąc już nic o wyższego rzędu umysłowych potrzebach, poświęca robotnik na to, ażeby opłacić pomieszkanię, które się staje źródłem fizycznej i moralnej zarazy. Całe szeregi pokoleń robotników noszą na sobie piętno, iż zrodzone i wychowane zostały w pomieszkaniach ciemnych, wilgotnych a zadusznym, w których zdrowy i prawidłowy rozwój organizmu jest niemożliwy. Niemniej szkodliwy jest wpływ tych nędznych pomieszkań na stan moralny ich mieszkańców. Wspólne mieszkanie całych rodzin, bez różnicy płci i wieku, w jednej izbie, wywołuje najgorsze następstwa pod względem obyczajowym a szynk lub nocna kawiarnia staje się miłym przybytkiem w porównaniu z domem rodzinnym, w którym z powodu przeludnienia izby utrzymanie porządku jest niemożliwym a dla zadusznego powietrza nie można, bo nie ma czem „odetchnąć po pracy“.

Wszystko zatem, co ułatwić może budowę zdrowych a tanich pomieszkań dla robotników, staje się ważnym krokiem naprzód na drodze zdrowej polityki socyalnej, tej, która za pomocą reform dąży do ulepszenia bytu klas, żyjących tylko z zarobku.

Do tego celu zmierza też ustawa państwowa z dnia 9. lutego 1892, wydana w przypuszczeniu, że 24 letnie uwolnienie od podatków zachęci instytucje publiczne i pracodawców do wznoszenia budynków wyłącznie na pomieszkania dla robotników przeznaczonych, albo zachęci robotników samych do tworzenia w tym celu stowarzyszeń.

Ustawa zawiera też dostateczne zastrzeżenia, ażeby budynki te istotnie odpowiadały przeznaczeniu swemu, żeby pomieszkania były „zdrowe i tanie“ i żeby nie były na inny cel użyte. Gdy zaś ustawodawca wychodził z tego słusznego założenia, że jeżeli dla tak ważnego celu społecznego skarb państwa zrzeka się pewnej części przyszłych dochodów, to i czynniki autonomiczne powinny ze swej strony także do dzieła tego się przyczynić, gdy specjalnie w naszym kraju dodatki do podatków na fundusz krajowy i indemnizacyjny są tak znaczne, iż istotnie mogą utrudnić budowę tanich pomieszkań dla robotników, gdy wreszcie w braku ustawy krajowej ustawa państwowa wcaleby w naszym kraju w życie nie weszła, przeto Wydział krajowy poczuwał się do obowiązku przedłożenia tej sprawy Wysokiemu Sejmowi i wniesienia odpowiedniego projektu ustawy.

Projekt ten nie wymaga bliższych wyjaśnień. Odpowiada on ściśle warunkom ustawy państwowej, od której tylko w jednym punkcie odbiega w sposób jednak, który sankcjonowaniu ustawy przeszkodzić nie może. Gdy ustawa państwowa w powołanym wyżej §. 1. orzeka, że ustawa krajowa ma postanowić „obniżenie“ dodatków gminnych do podatków, od których domy dla robotników mają być wolne, to w projekcie naszym nie czynimy różnicy między dodatkami gminnymi a krajowym i powiatowym, lecz zwalnimy te domy także całkowicie od dodatków gminnych.

Uczyniliśmy to zaś z następujących powodów:

Przedewszystkiem wszelkie oznaczenie skali tego obniżenia dodatków gminnych byłoby zupełnie dowolnem i cyfra obniżenia nie dałaby się racjonalnie uzasadnić. Powtórę ofiara, jaką tu gminy poniosą, a raczej przyszły ubytek ich dochodów, nie pozostaje w żadnym stosunku do tego, czego się zrzeka kraj. Gdy bowiem kraj pobiera 36 ct. na fundusz krajowy a 29 ct. na indemnizacyjny, razem 65 ct., to z gmin mijskich (a o te przede wszystkim się tu rozchodzi) z pewnością żadna nie pobiera tak wysokiego dodatku do podatku domowo-czynszowego. Gdy zresztą w reformie stosunków pomieszkań dla robotników gminy są przynajmniej tak samo jak kraj interesowane, przeto jest rzeczą słuszną, ażeby się one do tej sprawy w takim samym stopniu przyczyniły.

Powodem zaś do odmówienia sankcyi ustawie krajowej mogłoby być tylko przyznanie mniejszych ulg w dodatkach autonomicznych, aniżeli tego ustawa państwowa wymaga, ale nie może nim być przyznanie ulgi większej.

Z tych zatem powodów Wydział krajowy wnosi:
Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący projekt ustawy:

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o uwolnieniu od niepaństwowych dodatków do podatków nowych budynków na pomieszkania dla robotników, które z mocy ustawy państwowej z dnia 9. lutego 1892 (Dz. u. p. cz. XVI. Nr. 37. z r. 1892.) od podatków państwowych uwolnione będą.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam co następuje:

§. 1.

Budynki przeznaczone na pomieszkania dla robotników, które z mocy ustawy państwowej z dnia 9. lutego 1892 (Dz. u. p. cz. XVI. Nr. 37. z r. 1892) uwolnione będą od państwowych podatków, będą też wolne od wszelkich niepaństwowych dodatków do tych podatków, od których je uwalnia powołana wyżej ustawa.

§. 2.

To uwolnienie od niepaństwowych dodatków do podatków rozciąga się na ten sam okres czasu, na który obowiązuje uwolnienie przyznane powołaną w §. 1. ustawą.

§. 3.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim ministrom skarbu i spraw wewnętrznych.

Z Rady Wydziału kraj. Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Lwów dnia 1. marca 1892.

Marszałek krajowy:
Sanguszeko w. r.

Sprawozdawca:
Romanowicz w. r.
Członek Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia 9. lutego 1892 odnosząca się do ulg dla nowych budynków na pomieszkania dla robotników (Dz. u. p. Cz. XVI. Nr. 37 z r. 1892).

Za zgodą obu Izb Rady państwa postanawiam co następuje:

§. 1. Od podatku domowo-czynszowego istniejącego z mocy ces. pat. z 23. lutego 1820 jako też od podatku nałożonego na budynki wolne od podatków na podstawie §. 7. ustawy z 9. lutego 1892 (Dz. ust. p. Nr. 17) uwolnione są według postanowień §. 2. niniejszej ustawy te domy mieszkalne, które budowane będą w celu wynajmowania ich wyłącznie robotnikom i dostarczania tymże zdrowych i tanich pomieszkań a mianowicie, jeśli domy będą stawiane przez:

- a) gminy, towarzystwa publicznego dobra i instytucje robotnicze;
- b) przez stowarzyszenia robotników dla swych członków;
- c) dla robotników przez ich pracodawców.

To uwolnienie od podatków mieć będzie moc obowiązującą dla tych tylko królestw i krajów, w których wymienionym nowym budynkom w drodze ustawodawstwa krajowego przyznane będzie także uwolnienie od wszystkich dodatków krajowych i powiatowych, jakoteż зниżenie dodatków gminnych do wyżej wymienionych państwowych podatków na cały czas uwolnienia od podatków państwowych.

§. 2. Uwolnienie od podatków trwać będzie przez 24 lat od chwili ukończenia budowy.

§. 3. Domy zawierające mieszkania, których podłogi leżą niżej powierzchni ulic, nie będą wolne od podatków.

§. 4. Mieszkania składające się z jednej izby muszą mieć najmniej 15 a najwięcej 30 metrów kwadr. powierzchni, mieszkania obejmujące więcej izb, nie mogą mieć mniej niż 40, ani więcej niż 75 m. kw. Budujący jednak mogą być od warunków postanowionych w §§. 3. i 4. zupełnie lub częściowo uwolnieni, jeśli odpowiednia celowi i publicznemu dobru cecha tych pomieszkań w inny sposób będzie zapewniona.

§. 5. Najwyższy czynsz najmu od 1. m. kw. powierzchni mieszkalnej może wynosić:

- a) w Wiedniu 1 zł. 75 ct.
- b) w miejscowościach liczących więcej niż 10.000 mieszkańców 1 zł. 15 ct.
- c) w wszystkich innych miejscowościach 80 ct.

§. 6. Ulgi, niniejszą ustawą przyznane, gasną w razie nieprzestrzegania postanowień §§. 1., 3. i 4. lub w razie przeniesienia własności tych domów nie drogą spadkową na osoby, które, gdyby same przedsięwzięły budowę, nie mogłyby korzystać z niniejszej ustawy.

Jeśli żądany czynsz najmu przewyższa ustanowioną w §. 5. wysokość, odnajmujący przy pierwszym i powtórnie przekroczeniu zapłaci grzywnę równającą się dziesięćkrotnej nadwyżce pobranego czynszu, jeśli się to powtórzy po raz trzeci, wynajmujący traci prawo do ulg niniejszą ustawą przyznanych.

§. 7. Korzyści zapewnione w tej ustawie przysługują tym budowlom, które do końca dziesiątego roku po wejściu w życie ustawy zostaną ukończone.

§. 8. Zresztą pozostają bez zmiany przepisy ustawy z 25. marca 1880 (Dz. u. p. Nr. 39) o uwolnieniu od podatków budynków nowo-wybudowanych, dobudowanych i przebudowanych i mają one także zastosowanie do postępowania na podstawie niniejszej ustawy.

Wymierzanie grzywien w §. 6. nałożonych należy do władz podatkowych pierwszej instancji z uwzględnieniem ustawy z 19. marca 1876 (Dz. u. p. Nr. 28).

Grzywny te wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której położone są wolne od podatków budowle.

Zastrzeżone §. 4. częściowe uwolnienie od postanowień niniejszej ustawy należy do zakresu działania ministra skarbu.

§. 9. Wykonanie niniejszej ustawy poruczam ministrowi skarbu i ministrowi spraw wewnętrznych.

Franciszek Józef, w. r.

Steinbach, w. r.

Tuaffe, w. r.

Wiedeń 9. lutego 1892.

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY DEPARTMENT

1950-1951

